

Waardering voor jaren '70 architectuur

De meeste schoolgebouwen in Nieuwegein zijn gebouwd in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Tussen 1970 en 1986 zijn zes complexen voor basisonderwijs gerealiseerd, drie voor voortgezet onderwijs en tien vrijstaande scholen en een aantal gymzalen. Deze bijna vijftig jaar oude gebouwen zijn toe aan vernieuwing. Wat is de beste aanpak: sloop en nieuwbouw? Of de gebouwen renoveren?

NIEUWBOUW OF VERNIEUWBOUW?

In opdracht van de gemeente Nieuwegein onderzoekt bbn adviseurs de mogelijkheden. Jaco de Wildt, sectormanager onderwijs: "We onderzoeken de functionele en de technische staat van alle gebouwen. Daarna maken we voor alle scholen twee plannen: nieuwbouw of vernieuwbouw. Om vernieuwbouw als volwaardig alternatief te zien voor nieuwbouw, moet er ten minste een gelijkwaardige kwaliteit zijn als bij nieuwbouw en een levensduur van 40 jaar. Door in het onderzoek ieder schoolgebouw afzonderlijk te beoordelen is nuancering van de ingrepen mogelijk; het ene gebouw vereist een drastische ingreep, bij een ander gebouw volstaan kleine verbeteringen. Zo ontstaat ook financieel een genuanceerd beeld. Om tot een eerlijke vergelijking te komen tussen vernieuwbouw en nieuwbouw, worden de verschillende opties reëel, eerlijk en vergelijkbaar door bbn gecalculeerd."

JAREN '70 ARCHITECTUUR

Bij de scholen voor basisonderwijs is het de ambitie deze onder één dak te brengen met kinderopvang, voorschoolse en buitenschoolse opvang, in een zogeheten kindcentrum. Ook is het de bedoeling een buurtfunctie toe te voegen. De buurt mag daarover meepraten. Door het samenvoegen van scholen, komt een aantal gebouwen leeg te staan. Op sommige locaties ontstaat ruimte voor woningbouw, op andere locaties komt een andere maatschappelijke invulling. Met de schoolbesturen is ook besproken hoe de huisvesting het beste kan aansluiten op de onderwijsvisie. Het onderzoek voor twee schoolcomplexen is inmiddels afgerond, daarvoor wordt nu een voorlopig ontwerp gemaakt. Dit gebeurt in co-creatie: bbn organiseert een aantal ontwerpessies waarbij de scholen, bewoners en de verschillende afdelingen van de gemeente meedenken over de plannen en hun wensen aangeven. De nieuwbouw- en vernieuwbouwplannen zijn getoetst op financiële aspecten, op duurzaamheid en

"Bij de ontwerpen voor de scholen in Nieuwegein houden we rekening met de innovatieve en groene identiteit van Nieuwegein"

op erfgoedwaarde. Er is gekeken naar de geschiedenis van de school, naar de bouw-, architectuur-, en cultuurhistorische waarden en naar de betekenis van de school voor de buurt. Jaco: "Door op deze manier naar de gebouwen te kijken, is waardering ontstaan voor de soms wat minder gewaardeerde architectuur uit de jaren '70."

LUCHTIGE ONTWERPEN

Spring architecten vertaalt de wensen vervolgens in een ontwerp. Architect Alfons Hams: "Bij de ontwerpen voor de scholen in Nieuwegein houden we rekening met de innovatieve en groene identiteit van Nieuwegein. Die identiteit zat al verweven in de luchtige ontwerpen uit de jaren '70: de schoolgebouwen hebben een kindvriendelijke aanblik door de kleinschaligheid, ze staan op ruime kavels en eromheen is volop bewegingsruimte. In de scholen zelf is veel daglicht. Allemaal kenmerken die we willen behouden want ook in deze tijd is er, net als in de jaren '70, behoefte aan vrijheidsdenken. We

willen dat kinderen zich in gezamenlijkheid kunnen ontwikkelen tot zelfstandige mensen. Van de kleinere ontmoetingsruimten in de scholen van toen, maken we grote ontmoetingsruimten voor nu. Ik heb niet de neiging veel gebouwen te slopen, liever kijk ik naar wat mag blijven, ook in het kader van duurzaamheid. De scholen in Nieuwegein bieden uitstekende kansen om de kwaliteit van toen te behouden en die op een nieuwe manier te benutten.'

ERFGOEDWAARDE

Voor het onderzoek naar historische waarden heeft de gemeente een bijdrage gekregen van de Erfgoed Deal, een samenwerkingsverband tussen rijksoverheid, gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties actief in de ruimtelijke ordening en erfgoedzorg. Bouwhistoricus Lotte Zaaijer en architectuurhistoricus Leon Sebregts voeren dit onderzoek uit: "Het is vooruitstrevend van de gemeente Nieuwegein om erfgoedwaarde als één van de elementen mee te nemen in de huisvestings-

plannen. De scholen in Nieuwegein zijn destijds snel en efficiënt gebouwd, maar ook met oog voor de stedenbouwkundige inpassing en de onderwijsvisie van destijds. In Nieuwegein komen we bij de basisschoolcomplexen grofweg drie typologieën tegen: compacte clusterscholen met een paar lokalen, de wat grotere patioscholen en de 'uitgestrekte dorp scholen' met soms wel 30 lokalen. De scholen zijn vaak eenlaags, hebben ruime lokalen en brede gangen die multifunctioneel gebruikt kunnen worden. Zowel in de lokalen als in de gangen komt veel daglicht naar binnen. Dit zijn allemaal waardevolle elementen die behouden kunnen blijven. Bij de scholen waar sprake is van vernieuwbouw hoeft soms alleen een ingreep plaats te vinden in het hart van de school om een aantrekkelijke centrale ruimte toe te voegen die aan de hedendaagse eisen voldoet. In het geval van nieuwbouw is het mooi om te zien dat door ons onderzoek bijvoorbeeld het karakteristieke daklandschap of de alzijdigheid terugkomt in het nieuwe ontwerp van de architect. Op die manier blijft de kenmerkende sfeer behouden, dat is ook prettig voor de omgeving."

FRISSE SCHOLEN B

Het integrale huisvestingsplan voor de 22 schoolgebouwen stelt de gemeente Nieuwegein in staat prioriteiten te stellen en zo te zorgen voor voldoende financiële middelen om in de komende jaren alle schoolgebouwen te vernieuwen en te verduurzamen. Jaco: "Op dit moment zijn we halverwege het onderzoek naar alle scholen. Voor het scholencomplex in Doorslag-Noord zijn we gestart met het voorlopig ontwerp. Uiteindelijk zullen de scholen in Nieuwegein minimaal voldoen aan de eisen voor Frisse Scholen B." 🗨️

▶ Lees meer over de duurzame ambities van bbn: Jaarverslag Duurzaamheid 2021 (www.bbn.nl/app/uploads/2022/01/bbn-jaarverslag-duurzaamheid-2021.pdf).